

УДК 355.45:623.765.(043.3)

В. В. Колянда

Г. А. Дробаха

І. М. Неклонський

ОЦІНКА ТИПОВОГО СКЛАДУ, СТРУКТУРИ ТА ТАКТИКИ ДІЙ НЕЗАКОННОГО ЗБРОЙНОГО ФОРМУВАННЯ У МЕЖАХ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ З ЙОГО ЗНЕШКОДЖЕННЯ ЗА УЧАСТЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На основі аналізу внутрішніх збройних конфліктів останнього часу, бойового досвіду та розвитку суспільно-політичної обстановки на сході України розроблено типові характеристики незаконного збройного формування, визначено можливі цілі його дій, чисельність, структуру, озброєння і тактику з метою узагальнення очікуваного образу противника для угруповання Національної гвардії України у спеціальній операції із знешкодження незаконних збройних формувань.

Ключові слова: Національна гвардія України, незаконне збройне формування, типові характеристики, чисельність, структура, тактика дій, спеціальна операція, внутрішній збройний конфлікт.

Постановка проблеми. Незаконні збройні формування (НЗФ) – уже далеко не нове явище у світі. Це підтверджують події під час арабо-ізраїльських конфліктів, війни в Афганістані, у Придністров'ї, Таджикистані, Югославії, Косові, Грузії, Російській Федерації тощо [1].

Внутрішньополітичні протиріччя та геополітична конфронтація між конфліктуєчими державами сприяють виникненню, за певних умов, збройного опору легітимній владі. Поряд із цим, як переконує досвід, якщо того вимагатимуть певні інтереси, деструктивні сили у таких країнах з метою дестабілізації внутрішньополітичної обстановки, зміни політичної орієнтації або політичного ладу не виключатимуть й можливості

ініціювання збройного опору чинній владі з боку певної частки їх населення [2].

Так, відповідно до статистичних даних (рис. 1, табл. 1) упродовж 2014–2016 рр. органами досудового розслідування України відкрито близько 1 600 кримінальних проваджень і внесено відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) [3] за ознаками злочину, передбаченого ст. 260 Кримінального кодексу (КК) України (Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань) [4], а згідно з Єдиним державним реєстром судових рішень (ЄДРСР) [5] за цими кримінальними провадженнями винесено близько 900 судових рішень.

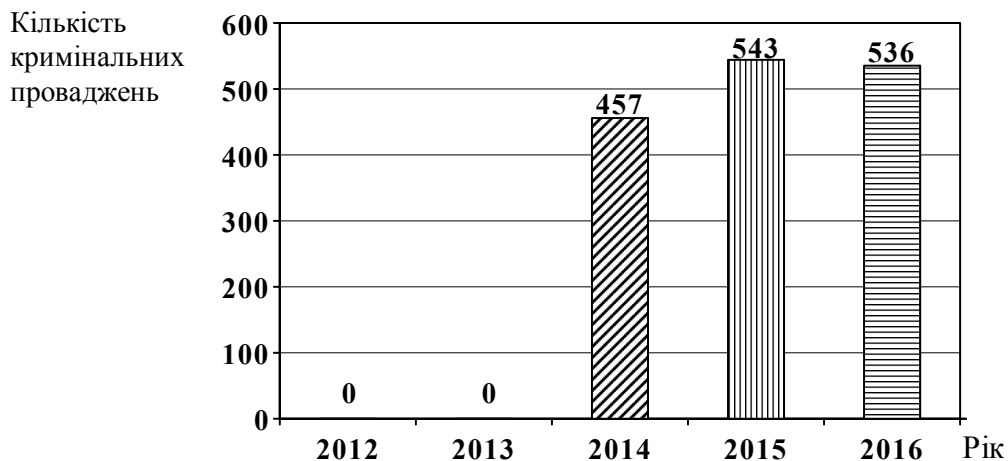

Рис. 1. Аналіз кількості облікованих кримінальних правопорушень, передбачених ст. 260 КК України

В. В. Колянда, Г. А. Дробаха, І. М. Неклонський. Оцінка типового складу, структури та тактики дій незаконного збройного формування у межах спеціальної операції з його знешкодження за участю Національної гвардії України

Т а б л и ц я 1

Аналіз кількості облікованих кримінальних правопорушень у сфері національної та громадської безпеки за 2013–2016 рр.

№ пор.	Найменування злочинів	Рік				Усього з 2013 по 2016 рр.
		2013	2014	2015	2016	
I	Злочини проти основ національної безпеки України	6	527	473	302	1308
1	Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, ст. 109	4	91	48	45	188
2	Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, ст. 110	0	285	217	93	595
3	Екстремістська діяльність, ст. 110-1	0	0	0	0	0
4	Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, змін меж території або державного кордону України, ст. 110-2	1	6	7	10	24
5	Державна зрада, ст. 111	1	65	80	126	272
6	Посягання на життя державного чи громадського діяча, ст. 112	0	2	5	6	13
7	Диверсія, ст. 113	0	59	41	11	111
8	Шпигунство, ст. 114	0	7	2	2	11
9	Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, ст. 114-1	0	12	73	9	94
II	Злочини проти громадської безпеки	6856	10726	10778	10033	38393
1	Терористичний акт, ст. 258	4	1499	1295	1865	4663
2	Втягнення у вчинення терористичного акту, ст. 258-1	0	7	1	2	10
3	Публічні заклики до вчинення терористичного акту, ст. 258-2	1	4	4	2	11
4	Створення терористичної групи чи терористичної організації, ст. 258-3	1	478	849	391	1719
5	Сприяння вчиненню терористичного акту, ст. 258-4	0	11	7	1	19
6	Фінансування тероризму, ст. 258-5	1	54	138	84	277
7	Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, ст. 259	0	982	529	845	2356
8	Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, ст. 260	0	457	543	536	1536
9	Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення, ст. 261	0	6	3	0	9
10	Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, ст. 263	6849	7228	7409	6307	27793
III	Усього	6862	11253	11251	10335	39701

Аналіз кількості облікованих кримінальних правопорушень у сфері національної та громадської безпеки свідчить про динаміку їх збільшення протягом 2014–2016 рр. Це є підтвердженням того, що нині в українському суспільстві, на жаль, існують умови для

створення і діяльності НЗФ. Також створенню НЗФ сприяють потоки нелегальної зброї із зони проведення антитерористичної операції (АТО).

Питання боротьби з НЗФ мають суттєве значення, оскільки нерозривно пов'язані із забезпеченням національної безпеки України.

Національна гвардія (НГ) України відповідно до свого призначення та завдань, визначених [6], залучається до припинення діяльності НЗФ. Однією із функцій НГ України є участь у спеціальних операціях (Спо) із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом НЗФ, організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності.

Успішне виконання формуваннями НГ України завдань неможливе без відповідного знання противника, його тактики дій, структури та організації. Тому з метою формування очікуваного образу противника є потреба у розробленні типового складу, структури та тактики дій НЗФ у межах спеціальної операції з його знешкодження за участю гвардії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі, що присвячена діям в умовах збройних конфліктів та спеціальних операцій, приділяється багато уваги різним формам, способам ведення збройної боротьби з НЗФ. Так, у праці [2] авторами обґрунтовано роль угруповання внутрішніх військ як головного силового компонента у припиненні діяльності НЗФ. У праці [7] досліджено фактори, які сприяють створенню НЗФ, а також визначено заходи, спрямовані на недопущення зростання злочинності, проявів сепаратизму, появи та функціонування у країні НЗФ. Проблеми забезпечення прикордонної безпеки України були висвітлені авторами у праці [8]. Питання визначення загальної структури та тактики дій НЗФ у прикордонних районах південного сходу України розглядалися авторами у [1].

При цьому на сучасному етапі вивчення бойового досвіду військових формувань та правоохоронних органів, дослідженню структури та тактики дій НЗФ, що можуть стати противником для формувань НГ України, науковцями приділяється недостатньо уваги.

Мета статті – розроблення для України типових характеристик НЗФ з метою формування очікуваного образу противника для угруповань гвардії у Спо із знешкодження НЗФ.

Виклад основного матеріалу. Одним із чинників дестабілізації соціально-політичної обстановки у деяких регіонах нашої країни (особливо на сході України) на сучасному етапі є діяльність НЗФ. Сутність терміна “не передбачені законом воєнізовані або збройні

формування” розкрито у КК України [3]. Під воєнізованими розуміються формування, які мають організаційну структуру військового типу, а саме єдиноначальність, підпорядкованість та дисципліну, і в яких проводиться військова або стройова чи фізична підготовка. Під незаконними збройними формуваннями слід розуміти воєнізовані групи, які незаконно мають на озброєнні придатну для використання вогнепальну, вибухову чи іншу зброю.

Створення таких формувань карається позбавленням волі від двох до п'ятнадцяти років залежно від ступеня тяжкості злочинних дій.

Виходячи з аналізу внутрішніх збройних конфліктів (ВЗК) останнього часу, розвитку суспільно-політичної обстановки у Луганській та Донецькій областях, що складалася, починаючи з 2014 р., можна дати визначення типового для умов України НЗФ.

Типове НЗФ – це воєнізоване угруповання з певними політичними, національно-сепаратистськими або кримінальними цілями, що має організаційну структуру військового типу, керується авторитетними, політичними, військовими або кримінальними лідерами, має на озброєнні різноманітну стрілецьку та важку піхотну зброю і техніку, веде для досягнення певних цілей збройну боротьбу з органами державної влади, між собою, а іноді й проти мирного населення.

Причинами утворення НЗФ можуть стати нестабільна політична ситуація, незадовільний стан економіки, конфлікти у виробничій сфері, постійні непорозуміння між гілками влади, окремими регіонами та центром, суперечності на національній, мовній та конфесійній основах, конфлікти між політичними партіями, правлячою елітою та опозицією, між окремими політичними лідерами.

Розвиток суспільно-політичної обстановки на сході України, а також досвід боротьби з повстанськими рухами зарубіжних країн підтверджують, що збільшення кількості НЗФ і відповідно активізація їх діяльності безпосередньо залежать від економічного благополуччя населення і політичної стабільності державної влади.

В Україні найбільша ймовірність виникнення НЗФ існує у прикордонних районах з небезпечною суспільно-політичною обстановкою і сильним сепаратистським рухом. Основною метою створення НЗФ є відокремлення частини території України для створення нової самостійної

(суверенної, незалежної) держави або переходу до складу іншої держави чи набуття статусу дуже широкої автономії. Через неконтрольовані ділянки кордону України виникають можливості переправлення найманців, організації каналів фінансування під виглядом благодійної допомоги, здійснення постачання озброєння, боєприпасів, військової техніки та матеріальних засобів.

Аналіз конфліктогенності [9] дозволяє виділити найбільш вразливі для створення НЗФ регіони України.

1. Харківська, Донецька, Луганська, Сумська області. Велика частка етнічних росіян, мовні суперечності вже призвели до виникнення збройного конфлікту на територіях Донецької, Луганської областей у 2014 р., що триває дотепер.

2. Одеська, Чернівецька області. Зона геополітичних інтересів Румунії, яка не відмовляється від своїх територіальних претензій, проводить націоналістичну політику і може спровокувати ВЗК з метою дестабілізації обстановки і таким чином встановити контроль над цими територіями. Ситуація ускладнюється наявністю в регіоні призупинених, але не вирішених конфліктів, наприклад у Придністров'ї.

інтересів Польщі. Має дуже сильні західно орієнтовані пропольські настрої. Під час Революції гідності 2013 р. були збройні виступи і захоплення військових частин та органів влади. У новітній історії (літо 2015 р.) мали місце виступи громадян у Львові за надання регіону статусу автономії (в першу чергу економічної).

Як правило, механізм створення НЗФ у всіх ВЗК однаковий. Спочатку утворюються розрізнені угруповання бойовиків чисельністю від десяти до кількох десятків осіб з різноманітною стрілецькою зброєю. З подальшим розвитком конфлікту й у зв'язку з невжиттям активних заходів щодо роззброєння цих угруповань їхня чисельність значно збільшується, відбувається централізація управління, з'являються райони базування, створюються запаси озброєння та боєприпасів, з'являються важка зброя та бойова техніка.

З урахуванням досвіду боротьби з повстанськими рухами зарубіжних країн, а також розвитку суспільно-політичної обстановки на сході України можливо припустити, що типове угруповання НЗФ

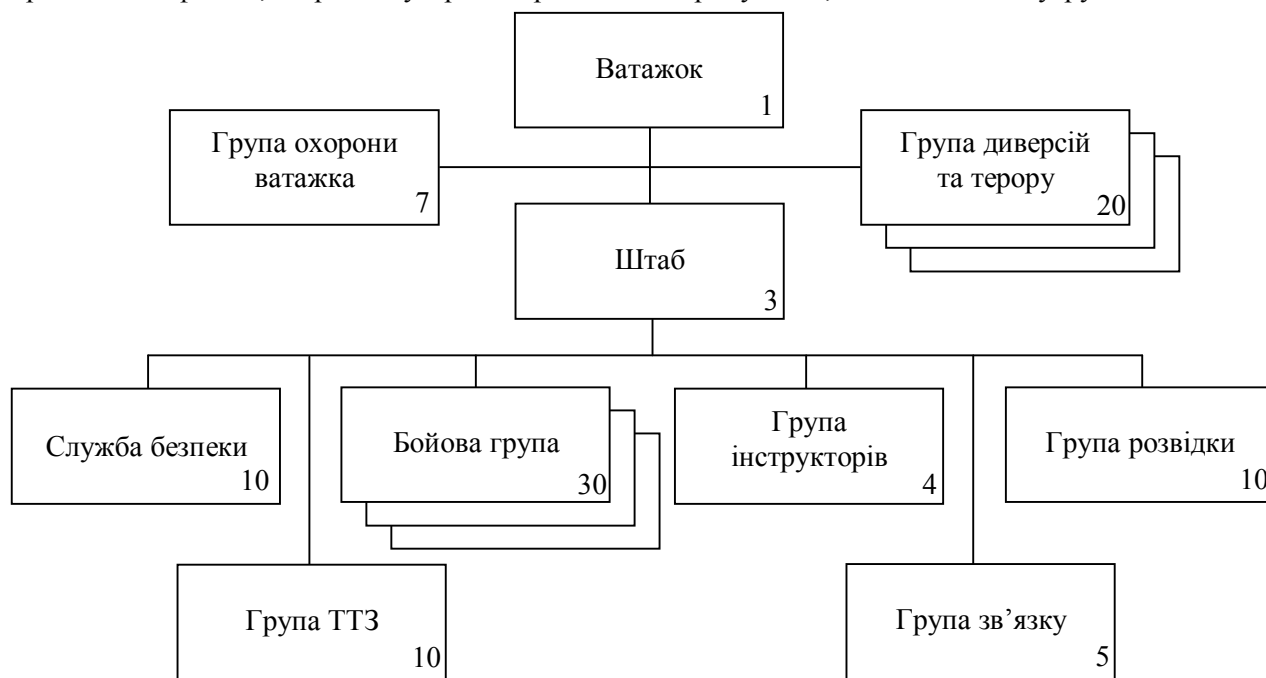

Рис. 2. Організаційно-штатна структура загону НЗФ

3. Закарпатська область. Сепаратистські настрої підтримуються Угорщиною, яка вважає ці території споконвічно угорськими. Проблема національних меншин (русини). Небезпека регіону підтверджується подіями в Мукачевому влітку 2015 р.

4. Львівська область – зона геополітичних

матиме чисельність до 150–200 осіб та організаційно-штатну структуру загону (рис. 2).

У структурі НЗФ можна умовно виділити такі складники:

- ватажок (як правило, лідер з місцевих мешканців);
- кілька його помічників, що виконують

роль “штабу” (з числа колишніх військовослужбовців або співробітників правоохоронних органів);

– група охорони ватажка, що супроводжує та охороняє його;

– група інструкторів (як правило, з числа найманців), що проводять підготовку бойовиків;

– бойова група – основне формування загону, яке зазвичай складається з трьох взводів по три відділення в кожному;

– група диверсій та терору – підпорядковується безпосередньо ватажку і має зв’язок тільки з ним, її члени проходять навчання у спеціальних терористичних центрах, спеціалізуючись на мінуванні, снайперській стрільбі та диверсійно-розвідувальній діяльності;

– група розвідки та мережа розвідників (останні із місцевих мешканців і не входять безпосередньо у незаконне збройне формування);

– імпровізована “служба безпеки”, що виконує функції контррозвідки;

– група зв’язку;

– група тилового та технічного забезпечення.

В оцінюванні складу і чисельності НЗФ важливо враховувати те, що вони мають і так звані “резерви” – співчуваючі їм групи населення з постійним місцем проживання, що формально ведуть законслухняний спосіб життя, але майже завжди мають у схованках зброю. Фактичний резерв складають і колишні члени НЗФ, які в ході заходів з роззброєння добровільно відмовилися від участі у них, склади зброю і легалізувалися. Періодично ці дві категорії населення вливаються в діючі загони бойовиків для участі в масштабних акціях, ведуть розвідку, застосовуються для дезінформації сил охорони правопорядку.

Базою НЗФ називається обладнана для проживання ділянка місцевості, на якій бойовики проводять відпочинок, заходи щодо відновлення боєздатності та підготовку до вчинення збройних акцій, терористичних актів і диверсій. Є три основних типи баз: постійні, тимчасові та резервні. На постійних базах бойовики розміщуються у бліндажах, ретельно замаскованих і захищених від вогню артилерії та авіації. Тимчасові бази (табори) використовують для тимчасового розміщення та перегрупування загонів НЗФ у лісистій місцевості у весняно-літній період, коли рослинність приховує їх від виявлення з

повітря. Як резервні бази можуть використовуватися законсервовані бази із замаскованими укриттями, придатними для тимчасового розміщення бойовиків, поранених, а також тіл загиблих бойовиків.

НЗФ обладнують бази на закритій сильно пересіченій місцевості, як правило, з гірським або горбкуватим рельєфом та лісовими (лісисто-болотистими) особливостями природних умов, у важкодоступних місцях, що виключають можливість їх випадкового виявлення сторонніми особами. Також важливе значення мають наявність джерела води та можливість здійснення прихованого відходу з району базування.

Комплектування загонів НЗФ здійснює особовий склад різних вікових категорій (у середньому 20–50 років), ґрунтуючись на добровільному принципі, але не виключається й примусова “мобілізація” чоловічого населення у певній місцевості. Примусово мобілізовані бойовики значно поступаються добровольцям у бойовій підготовці, бойових якостях, морально-психологічній готовності до бойових дій з державними військовими формуваннями та правоохоронними органами. Значну частину бойовиків можуть складати кримінальні елементи. Тому бойові дії різних загонів НЗФ часто супроводжуються пограбуваннями, мародерством, іншими насильницькими діями.

До лав НЗФ можуть входити найманці з числа так званих добровольців, які є громадянами інших сусідніх держав. Як правило, найманці – це найбільш боєздатні та підготовлені бойовики. Їх застосовують для виконання найскладніших завдань, що потребують високої кваліфікації, а також як військових радників та інструкторів для підготовки бойовиків. Інколи найманці можуть об’єднуватися в окремі групи для виконання особливих бойових завдань, що спрямовані на диверсійно-розвідувальні дії або скоєння терористичних актів.

На певній стадії формування ватажками НЗФ організується бойова підготовка особового складу. Це обумовлено тим, що в умовах ВЗК для ведення партизанських дій бойовикам необхідні особливі навички та вміння. Бойовики готуються за такими основними напрямками: вогнева підготовка; диверсійна справа; підготовка та вчинення терористичних актів; способи виживання в особливих умовах; маскування; пропаганда серед місцевого населення.

Основними джерелами озброєння НЗФ є:
– “воєнторг” – поставки з боку посібників бойовиків або іноземної держави, що фінансує їх діяльність;

– захоплення його у сил правопорядку та Збройних Сил (ЗС) України;

– вилучення у різного роду охоронних структур і населення.

Бойовики прагнуть озброїтися тими ж видами зброї, які перебувають на озброєнні ЗС України та правоохоронних органів і формувань.

Аналіз досвіду бойових дій АТО та низки збройних конфліктів малої інтенсивності, що відбулися у світі за останні роки, свідчить про достатню ефективність тактики дій НЗФ.

Основними принципами ведення бойових дій НЗФ є:

– відхід від прямих зіткнень з переважаючими силами;

– відмова від тактики позиційних бойових дій, від утримання займаних районів протягом тривалого часу;

– висока маневреність загонів;

– знання і вміле використання місцевості;

– використання нічних умов та умов обмеженої видимості;

– тісний зв'язок з населенням;

– дії переважно невеликими (15–20 бойовиків) групами;

– ретельна розвідка та планування акцій;

– прихованість і раптовість дій, застосування воєнної хитрості;

– раптові напади (нальоти, обстріли) та негайний відхід у безпечне місце;

– тісна взаємодія та злагодженість дій бойовиків у ході вчинення акцій;

– ставка на виснаження сил правопорядку;

– інформаційно-психологічне забезпечення своєї діяльності.

На початку ескалації збройного конфлікту на сході України тактика бойовиків у своїй основі складала дії невеликих за чисельністю загонів, що скоювали напади на невеликі підрозділи ЗС України або сил охорони правопорядку, окремих військовослужбовців та правоохоронців, військові колони на марші, військові об'єкти, адміністративні будівлі органів влади, СБУ та МВС, господарчі об'єкти тощо. Далі з ескалацією збройного конфлікту, коли окремі сутички переросли у повномасштабні бойові дії, загопи об'єдналися у достатньо великі угруповання чисельністю 500–600 осіб для виконання масштабних та складних бойових завдань. У цих умовах тактика дій бойовиків наблизилася до дій регулярних військ [1].

У сучасному ВЗК на територіях Донецької та Луганської областей НЗФ широко використовують такі способи дій: засідки; напади (нальоти); обстріли (у тому числі снайперський вогонь); різні за масштабом терористичні акти; захоплення заручників; мінування об'єктів, місцевості та маршрутів руху сил правопорядку.

Організація засідок – найбільш ефективний спосіб дій НЗФ. Імовірними місцями організації засідок можуть бути: мости; повороти доріг; гребні та схили висот; лісові масиви або лісопосадки; яри. У всіх випадках місце влаштування засідки вибирають з особливою ретельністю, воно має забезпечити прихованість розташування, раптовість нападу, ефективність вогню і можливість швидкого відходу. За своїм призначенням засідки поділяються на засідки для стримування і засідки для знищення (захоплення). Вибір виду засідки залежить від бойової обстановки, співвідношення сил, умов місцевості та інших чинників.

Нападів (нальотів) найчастіше зазнають пости охорони, контрольно-пропускні пункти (КПП), блокпости, взводні опорні пункти (ВОП), склади з метою їх захоплення, знищення або заподіяння шкоди. Напад (наліт) вчиняється загоном від кількох десятків до ста осіб, під час нальоту завжди використовується фактор раптовості. Згідно з поставленими завданнями загін може поділятися на групу розвідки, групу прикриття та штурмову групу.

Обстріли бойовики застосовують систематично для завдання ураження особовому складу військових формувань (органів правопорядку) та його цілеспрямованого фізичного виснаження. Також здійснюються обстріли позицій ЗС України та сил правопорядку з метою спровокувати їх на відповідні дії, причому провокації проводяться поблизу населених пунктів, де проживають мирні жителі. Не виключаються випадки, коли НЗФ використовують місцеве населення (людей похилого віку, жінок, дітей), прикриваючись ними. Бойовики діють малими групами, в основному вночі. На один об'єкт націлюється кілька таких груп. Одна з них викликає вогонь на себе, інші у цей час знищують виявлені цілі. Часто застосовують обстріли військових об'єктів з транспортних засобів, що рухаються з високою швидкістю вздовж них.

НЗФ дедалі частіше вдаються до тактики “турбуючих” дій. Метою цих дій є не стільки перевірка стійкості блокпостів і ВОП сил АТО, скільки постійне їх виснаження і підірив бойового духу особового складу [10].

В. В. Колянда, Г. А. Дробаха, І. М. Неклонський. Оцінка типового складу, структури та тактики дій незаконного збройного формування у межах спеціальної операції з його знешкодження за участю Національної гвардії України

Значну небезпеку для військових формувань та сил правопорядку становлять снайпери. Вони можуть озброюватися спеціальним снайперським озброєнням, а також пристосованою для цього різноманітною автоматичною зброєю та гвинтівками (у тому числі й спортивними). Снайпери, як правило, ретельно планують свої дії, вибирають приховані позиції, за допомогою обстрілів не дозволяють військовослужбовцям вільно пересуватися на позиціях, створюють у бойових порядках нервозність і паніку. У першу чергу, цілями снайперів стають командири підрозділів, артилерійські обслуги, кулеметники, спостерігачі, коригувальники артилерії, особовий склад без відповідних засобів захисту (бронежилетів, касок). Як переконує бойовий досвід, для завдання раптового вогневого ураження силам правопорядку екстремісти успішно використовують снайперські групи. До снайперської групи можуть входити 4-6 снайперів та розрахунок єдиного кулемета (типу ПКМ).

Ще одним поширеним способом дій бойовиків є терористична діяльність, з цією метою вони вдаються до різних за масштабом терористичних актів. Під час скоєння терористичних актів розрахунок робиться на їхній потужний психологічний вплив на сили правопорядку та місцеве населення.

Для досягнення своїх цілей екстремісти можуть вдаватися до захоплення заручників, шантажу

та погроз. Захоплених у полон військовослужбовців, співробітників сил правопорядку, а також заручників ватажки НЗФ використовують для подальшого обміну на своїх поплічників або заради отримання викупу.

Незважаючи на те, що загони бойовиків головним чином діють поблизу своїх основних баз, часто вони здійснюють рейдові дії, тобто приховане пересування за визначеним маршрутом у сукупності з нальотами та засідками.

Невід'ємну частину дій НЗФ складає використання мінно-вибухових загороджень. Небезпека полягає у тому, що їхнє застосування не обмежується ні масштабами, ні часом, ні місцевістю. Бойовики в основному використовують міни радянського, російського та українського виробництва: протитанкові (ТМ-57, ТМ-62); протипіхотні (ПМН-2, ОЗМ-72, МОН-50, МОН-100). Крім того, вони використовують також саморобні фугаси, гранати, запали яких установлюють за допомогою розтяжок. На автошляхах установлюються, як правило, фугаси та міни. Бойовики віддають перевагу керованим саморобним фугасам трьох типів: для ураження бойової техніки, для ураження живої сили та комбінованим [1].

Типові характеристики, можливу чисельність, структуру, озброєння і тактику дій НЗФ з метою узагальнення очікуваного образу противника у межах спеціальної операції з його знешкодження за участю формувань НГУ подано у табл. 2.

Т а б л и ц я 2

Типові характеристики НЗФ

№ пор.	Найменування	Зміст
1.	Склад	150–200 осіб
2.	Структура	Загін у складі: – ватажок; – штаб (кілька помічників ватажка); – група охорони ватажка; – група інструкторів; – бойова група; – група диверсій та терору; – група розвідки та мережа розвідників; – “служба безпеки”, що виконує функції контррозвідки; – група зв’язку; – група матеріально-технічного забезпечення
3.	Озброєння	Різнманітна стрілецька та важка піхотна зброя
4.	Показники можливостей	– маневрені; – ударні; – вогневі; – з розвідки; – з управління – просторові; – часові; – імовірнісні; – кількісні

Закінчення табл. 2

№ пор.	Найменування	Зміст
5.	Принципи ведення дій	– відхід від прямих зіткнень з переважаючими силами; – відмова від тактики позиційних бойових дій, від утримання займаних районів протягом тривалого часу; – висока маневреність загонів; – знання і вміле використання місцевості; – використання нічних умов та умов обмеженої видимості; – тісний зв'язок з населенням; – дії переважно невеликими (15–20 бойовиків) групами; – ретельна розвідка та планування акцій; – прихованість та раптовість дій, застосування військової хитрості; – раптові напади (нальоти, обстріли) та негайний відхід у безпечне місце; – тісна взаємодія та злагодженість дій бойовиків у ході вчинення акцій; – ставка на виснаження сил правопорядку; – інформаційно-психологічне забезпечення своєї діяльності
6.	Тактичні способи дій	– засідки; – напади (нальоти); – обстріли (у тому числі снайперський вогонь); – терористичні акти; – захоплення заручників; – мінування об'єктів, місцевості та маршрутів руху сил правопорядку
7.	Демаскуючі ознаки	– характерний вигляд (різноманітна форма військового зразка, наявність зброї тощо); – розташування об'єктів базового табору, наявність системи охорони; – ознаки діяльності (рух, звуки, вогні, дим, пил тощо); – сліди діяльності (витоптані місця, нові стежки, сліди багать, залишки будівельних матеріалів, свіжий ґрунт і т. ін.)

Висновок

Таким чином, виникнення НЗФ і відповідно активізація їх діяльності безпосередньо залежать від економічного благополуччя населення країни та політичної стабільності державної влади. На Україні найбільша ймовірність виникнення НЗФ існує у прикордонних районах з небезпечною суспільно-політичною обстановкою та сильним сепаратистським рухом.

Типове для умов України НЗФ – це воєнізоване угруповання з певними політичними, національно-сепаратистськими або кримінальними цілями, що має чисельність до 150–200 осіб та організаційно-штатну структуру загону, керується авторитетними, політичними, військовими або кримінальними лідерами, має на озброєнні різноманітну стрілецьку та важку піхотну зброю і техніку, веде для досягнення певних цілей збройну боротьбу з органами державної влади, між собою, а іноді й проти мирного населення.

Для досягнення своїх деструктивних цілей НЗФ широко використовують такі способи дій, як: засідки; напади (нальоти); обстріли (у тому числі снайперський вогонь); різні за масштабом терористичні акти; захоплення заручників; мінування об'єктів, місцевості та маршрутів руху сил правопорядку.

Список використаних джерел

1. Серватюк, В. М. Структура незаконних збройних формувань та особливості їхньої тактики дій на південному сході України [Текст] / В. М. Серватюк, М. М. Поліщук // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький : НАДПСУ, 2015. – № 1 (63). – С. 131–146.

2. Ролін, І. Ф. Визначення ролі внутрішніх військ МВС України у боротьбі з незаконними збройними формуваннями [Текст] / І. Ф. Ролін, М. П. Уршалович // Честь і закон. – 2007. – № 1. – С. 3–9.

3. Генеральна прокуратура України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112653&libid=#. – Назва з екрана.

4. Кримінальний кодекс України [Текст] : офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 7-8. – Ст. 50 (зі змінами, внесеними згідно із Законом від 12.12.2016 р. № 1798-VIII).

5. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>. – Назва з екрана.

6. Про Національну гвардію України [Текст] : Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 17. – Ст. 594 (зі змінами, внесеними згідно із Законом від 24.12.2015 р. № 920-VIII).

7. Буряк, М. В. Незаконні збройні формування як прояв сепаратизму в Україні [Текст] / М. В. Буряк // Економіка, фінанси, право. – К. : НАВСУ, 2015. – № 11. – С. 9–11.

8. Суботін, В. О. Забезпечення прикордонної безпеки України в умовах збройного конфлікту [Текст] / В. О. Суботін, О. В. Ананьїн // Наука і оборона. – 2014. – № 4. – С. 30–36.

9. Врегулювання збройного конфлікту всередині держави, типологія збройних конфліктів, угруповання НГУ, інформаційно-психологічна безпека [Текст] : звіт про НДР (“Потенціал□”) (проміж.) / Національна акад. НГУ ; кер. О. В. Лавніченко ; викон. С. О. Годлевський. – Х., 2016. – 71 с. – № держреєстрації 0115U002847.

10. Горбулін, В. П. Аналітична доповідь до щорічного посилення Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році” [Текст] / В. П. Горбулін, В. О. Степанович, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2016. – С. 21–77.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2016 р.

УДК 355.45:623.765.(043.3)

В. В. Колянда, Г. А. Дробаха, И. М. Неклонский

**ОЦЕНКА ТИПОВОГО СОСТАВА, СТРУКТУРЫ И ТАКТИКИ ДЕЙСТВИЙ
НЕЗАКОННОГО ВООРУЖЕННОГО ФОРМИРОВАНИЯ
В РАМКАХ СПЕЦИАЛЬНОЙ ОПЕРАЦИИ ПО ЕГО ОБЕЗВРЕЖИВАНИЮ
ПРИ УЧАСТИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ**

На основе анализа внутренних вооруженных конфликтов последнего времени, боевого опыта и развития общественно-политической обстановки на востоке Украины разработаны типовые характеристики незаконного вооруженного формирования, определены возможные цели его действий, численность, структура, вооружение и тактика с целью обобщения ожидаемого образа противника для группировки Национальной гвардии Украины в специальной операции по обезвреживанию незаконных вооруженных формирований.

Ключевые слова: Национальная гвардия Украины, незаконное вооруженное формирование, типовые характеристики, численность, структура, тактика действий, специальная операция, внутренний вооруженный конфликт.

UDC 355.45:623.765.(043.3)

V. V. Kolyanda, G. A. Drobakha, I. M. Neklonskyi

**EVALUATION OF MODEL COMPOSITION, STRUCTURE AND TACTICS
OF THE ACTIONS OF ILLEGAL ARMED GROUP IN THE FRAMEWORK
OF A SPECIAL OPERATION IN ITS DISPOSAL, WITH THE PARTICIPATION
OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE**

Based on the analysis of internal armed conflicts of recent times, combat experience and the development of socio-political situation in the east of Ukraine developed the typical characteristics of an illegal armed group, identified possible targets of its actions, the size, the structure, weaponry and tactics, to summarize the expected enemy image for the group of the National Guard of Ukraine in a special operation to neutralize illegal armed groups.

Keywords: The National Guard of Ukraine, the illegal armed formation, typical characteristics, size, structure, tactics, action, special operation, the internal armed conflict.

Колянда Валерій Вікторович – ад'юнкт Національної академії Національної гвардії України

Дробаха Григорій Андрійович – доктор військових наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України

Неклонський Ігор Михайлович – кандидат військових наук, доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України